

xa por último, “Escoitando jazz con Cortázar” de Antonio García Teijeiro.

O libro conclúe, como non podía ser doutro xeito, cunha extensa listaxe de bibliografía, un índice onomástico e un álbum que, composto de doce fotografías, dá boa conta da segunda das viaxes que Aurora e Julio fixeran pola nosa terra. Amais, atopamos un retrato de M. Figueiras do noso protagonista. Todo isto axuda ao lector ou lectora a coñecer a razón de ser dos camiños dos nosos protagonistas, Cortázar e os galegos, ben sexa aqueles intelectuais amigos, ben sexa aqueles anónimos que, radicados na capital porteña, participaron ou non da forte actividade social daquel tempo. Polo tanto, os lectores batemos, como xa se explicou, cunha amalgama de historias que arrodearon a quinta provincia galega a mediados do século pasado cun nexo común, Julio Cortázar.

María CURROS FERRO

VV.AA. (2013): *Cadernos de Fraseoloxía Galega*, nº 15. Santiago de Compostela: Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades.

O número 15 de *Cadernos de Fraseoloxía Galega*, revista internacional de investigación fraseolóxica que ten como obxectivos propiciar a recolla e a investigación da fraseoloxía non só galega senón tamén universal en Galicia, así como contribuir á normalización do galego, está composto por cinco seccións: Estudos, Recadávivas, Recensións, Novas e Balance. A primeira delas consta dun total de quince artigos, adicados a distintos eidos da fraseoloxía e a paremioloxía en 18 linguas, tanto da Península (galego, portugués, asturiano, aragonés, español, catalán e vasco) como doutros países europeos (véneto, romanés, bretón, gaélico, inglés, alemán, grego, polaco, ruso, finés e húngaro).

Á historia da fraseoloxía adícase o estudo de Josefina Velasco Menéndez; en concreto, á investigación da fraseoloxía rusa, dende os seus inicios ata mediados do século XX.

O campo da paremioloxía conta con tres expoñentes: as análises de Carlos Alberto Crida

Álvarez (“Na procura do mínimo paremiolóxico grego”), de Sevilla Muñoz e Marina García Yelo (“A elaboración dun corpus paremiolóxico por francófonos nativos”) e de María Rosario Soto Arias (“Notas para un estudo dos refráns haxiocronolóxico”).

As locucións son o obxecto dos traballos de Jorge Leiva Rojo (sobre a tradución das locucións adverbiais no italiano, alemán e español, a través dun texto do rexistro coloquial), Manuel Martí Sánchez (sobre a diferenza entre conxuncións e conectores no ámbito da fraseoloxía) e Ana María Ruiz Martínez (sobre a marcación diafásica das locucións en español).

No campo da fraseoloxía bilingüe sitúanse o estudo de Silverio Cerradelo e Estevo Valls, que pretende contribuír á elaboración dun futuro dicionario bilingüe galego-catalán, sinalando correspondencias fraseolóxicas entre estas dúas linguas, e o de Francisco Núñez Román, que indaga na posición que ocupan as unidades fraseolóxicas rexionais dentro do sistema fraseolóxico, nun territorio plurilingüe como é Italia.

Os artigos de Ana María Ramos Sañudo, Xesús Ferro Ruibal e Carmen Navarro e Elena Dal Maso xiran arredor da semántica. O primeiro analiza a fraseoloxía do “dicir” en francés; o segundo se centra nos estereotipos negativos que se transmiten nos fraseoloxismos galegos e doutras nove linguas; e o terceiro é unha achega, a través dun enfoque cognitivista, á metáfora plantosémica en español e italiano.

Outra área de estudo presente neste volume é a fraseodidáctica. Carola Strohschen investiga a presenza e sistematización da fraseoloxía no ensino de idiomas, analizando tres manuais de alemán como lingua estranxeira para adultos de nivel B1; mentres que Larissa Timofeeva incide no desenvolvemento de certas competencias lingüísticas na aprendizaxe dunha segunda lingua a través da fraseoloxía, como elemento propio da comunicación verbal.

Na seguinte sección deste número da revista, atópanse tres escolmas: a primeira, a cargo de María Victoria Cerviño Ferrín, presenta expresións fraseolóxicas recollidas en Sebil

(parroquia de Cequeril, concello de Cuntis); a segunda, de Ramón Anxo Martíns Seixo, contén, ordeadas e explicadas, case duascenas unidades fraseolóxicas pertencentes ó campo semántico da comida e a bebida; na terceira, Miguel Rubinos Conde edita 87 refráns e 54 locucións, recollidos en 40 concellos e unha comarca galega, entre 1994 e 2012.

O apartado de Recensións dá conta de dez obras: tres dicionarios fraseolóxicos, as actas dun congreso adicado á relación entre as unidades fraseolóxicas e as TIC e outros libros sobre diversos temas, como o contraste interlingüístico, a fixación e a tradución nas linguas de especialidade, as colocacións italianas ou as locucións na obra do Marqués de Santillana.

A sección de Novas informa dos libros, artigos, conferencias e demais avances na investigación fraseolóxica, que demostran a súa prosperidade. Isto é complementado co derradeiro apartado, Balance, onde se ofrece a referencia completa das contribucións que conforman os anteriores números da revista, dende os seus comezos, no ano 2000.

Alba DIZ VILLANUEVA

ACUÑA, Ana (ed.) (2014): *Letras nómades. Experiencias da mobilidade feminina na literatura galega*. Berlín: Frank & Timme. 227 pp.

No volume *Letras nómades. Experiencias da mobilidade feminina na literatura galega*, que xorde no contexto do proxecto “Ex-sistere. A mobilidade das mulleres nas literaturas galega e irlandesa contemporánea”, participan sete autoras que, a través das súas investigacións, acudindo á análise de fontes orais, artísticas e documentais (cartas, fotografías, diarios, expedientes, etc.), rescatan do olvido as historias e as voces dalgunhas das mulleres que, motivadas ou forzadas por distintas causas e circunstancias, foron separadas da súa terra. Nestas experiencias da mobilidade afloran temas como a memoria e as súas representacións, os sentimentos cara ó lugar de orixe e o lugar de destino, a construción da identidade nun contexto de exilio, de emigración ou de retorno.

O primeiro dos setes estudos configura un marco teórico sobre a memoria, que facilita a aproximación aos seguintes capítulos. En relación con estas “elaboracións secundarias” de viaxeiras, emigrantes, exiliadas... –que, rompendo co arquetipo de muller recluída no lar ao que se lla quere reducir, deixan pegada das súas vivencias–, Josefina Cuesta abrangue os problemas que afectan ao proceso que vai dende a vivencia ao seu relato: retención, restitución, representación, transmisión... e fenómenos como o olvido, o silencio, o cambio ou a mitificación, que cuestionan a fiabilidade por parte do lector. A autora expón posibles aproximacións a estes testemuños (a análise externa, centrada en que, como e quen recorda, ou a crítica interna, baseada en criterios obxectivos) ao tempo que define algún dos principais conceptos da memoria (memoria individual, memoria colectiva, memoria histórica, memoria social, memoria familiar) e as súas características.

Aurora Marco achéganos no seu capítulo á figura da muller na resistencia antifranquista dos anos 40, a través dun panorama xeral no que estuda o rol desempeñado polas guerrilleiras galegas, tanto as da chaira como as do monte, os seus labores de intendencia, asistencia ou loxística e a represión á que foron sometidas (discriminación sexual e humillación, violación, fusilamento, queima e demais formas de tortura e asasinato, deportación, encarceramento, exilio...), para incorporar logo tres historias concretas, as de Consuelo Rodríguez López (Chelo), Carmen Rodríguez Nogueira e María Blázquez del Pozo.

En “O círculo da historia: unha nena da Galicia mártir”, Olivia Rodríguez recupera a represión dos republicanos nos estertores da Guerra Civil española e na posguerra, a través dun caso particular, o asasinato de José Mejuto Bernárdez. O estudo abarca este feito, acontecido en 1937, pero tamén a traxectoria da súa familia, exiliada en Bos Aires, manexando para iso distintas fontes: entrevistas; o libro *Salga usted, que le vamos a matar*, escrito por unha das netas da vítima, Ana Paula Mejuto Soba, cun obxectivo triplo (reivindicar a memoria familiar, reparar os crimes de guerra e loitar contra o esquecemento imposto); o libro *La Galice*